

Küzdelem a drágaság ellen.

* * *

Ujpest város határozata. — Maximális árak a fővárosban és a vidéken. A főváros zöldfőzelékeket árul.

Az élelmiszeruzsora országos csapás. Természetes tehát, hogy mindenféle panaszkodnak és jajgatnak a kiuzsorázottak,

Az általános elkeseredésnek és panaszoknak annyi hatása mégis van, hogy a városokban megállapítják az élelmiszerek maximális árait és üldözik az apró uzsorásokat.

Be kell ismernünk, hogy radikális és eredményes akcióról — legalább a mostani termelési évben — már különben sem lehet szó, miután a hatóságok a kellő időt elmulasztották. Annál nagyobb várakozással tekint a fogyasztók nagy tömege az új termés felé és várja, milyen intézkedéseket fog a kormány tenni. Ma már meg is jelent az új termés zár alá vételéről szóló kormányrendelet, amelyet lapunk más helyén ismertetünk.

A városok drágaságellenes mozgalmában nagyon figyelemreméltó Ujpest városának a hó 16-iki határozata, amellyel egyhangulag elfogadta egy szociáldemokrata városi képviselőnek az élelmiszeruzsora leküzdése érdekében tett indítványát. Az érdekes indítványt és annak megokolását alább részletesen ismertetjük. Így dolgoznak a szocialisták. Hát ha még többségben lennének!

A székesfővárosi kormányzat is tett megint egy lépést: megállapította az élelmiszerek maximális árait.

Csak össze kell az árszabást hasonlítani a szabadkaival, nagyváradival, nagybecskerekivel, amelyeket a minap közöltünk, meg a kassaival és a balassagyarmatival, amelyeket ma közlünk: és mindenki megállapíthatja, hogy a legfontosabb élelmiszerek dolgában mennyivel rosszabb helyzetben van Budapest népe, mint a vidéki városok lakossága. De ne csodálkozzunk ezen,

Ami elég lehet Balassagyarmaton, az nem lehet elég Budapesten;

Hozzáfogott végre a főváros a zöldfőzelékek beszerzéséhez és kicsinyben való árúsitásához is. Ennek a hatásáról — minthogy az első napon csak kisebbarányú kísérletről volt szó — még nem tudunk beszámolni.

I. Ujpest város határozata: szociáldemokrata javaslat az élelmiszerdrágaság ellen.

E hó 16-án Ujpest város képviselőtestülete rendes közgyűlést tartott, amelynek legnagyobb részét az élelmiszeruzsora kérdése foglalta le. A közgyűlés éljenzéssel és egyhangú lelkesedéssel elfogadta Miklós Mór élvitárs indítványát, amelyet alább leközlünk. Miklós élvitárs

indítványának megokolása

— lényegében — ez volt:

A háborús idő elején reméltük, hogy a helyi hatóság igyekezete a lakosságnak megfelelő ellátására, az élelmezés kellő biztosítására és szabályozására sikeres lesz. De aztán meggyőződünk, hogy a helyi hatóság igyekezete meddő és a Polgári Segítő Bizott-

ság működése, bár minden térre igyekezett kiterjeszkedni, nem lépi túl a jótékonyság kereteit. Lényeges dolgot a helyi hatóság nem képes keresztülvinni. A lakosság nem kapott több húst, nem kapott lisztet és nem kapott több más élelmiszert és éppen olyan drága és rossz volt minden, mint a többi városokban. A szabálytalanságok helyi megszabályozása nem vezethet eredményre. Csak országos szervezéssel, a termelők, a nagybani árak és a beszerzés szabályozásával lehet sikert elérni. Hogy a rendőrség a kofákat bünteti, az nem vezet lényeges eredményre. A rendőrség vezetőjének az a kijelentése, hogy nemcsak a közvetítők, hanem a termelők visszaéléseit is igyekszik lehetlenné tenni, csak jóindulatu hajlandóság lehet. A rendőrtanácsos ur legfőljebb a salátatermelőkhöz férhet hozzá.

Sajó rendőrtanácsos közbe szól: a nagyokat, a grófokat kellene megbüntetni.

A szőlőnek tudomása van arról, hogy a háboru kezdetén a dán főkonzul illetékes helyen ajánlatot tett, hogy hajlandó kellő mennyiségű amerikai búzát és kukoricát olcsó áron szállítani, elutasították: „hadd keressenek a mi gazdáink“.

Magyarország tejjel-mézrel folyó Kanaán, nemcsak magának termel eleget, hanem exportálhat is; Németországba is exportálnak nagy mennyiséget. Mégis Németországban olcsóbb a gabona és következésképpen a kenyér, ami kitűnik a következő összehasonlításból:

A gabona hatósági ára 100 kilogrammonként:

	Németországban	Magyarországban (Budapest)
Búza	31.26 K	41.— K
Rozs	26.40 K	32.70 K
Árpa	24.60 K	28.— K

A liszt nagybani ára 100 kilogrammonként:

	Németországban	Magyarországban (Budapest)
0-ás búzaliszt	60.— K	85—100 K
Tiszta búzaliszt		
80%-ig kiőrölve	51.50 K	?
Tiszta rozsliszt		
82%-ig kiőrölve	50.60 K	Főzöliszt 64.58

Kenyer ár:

Leipzig: Rozskenyér burgonyával, január 1-től fogva hatósági ár. 1 kilogram 45.5 fillér.

Budapest: Kukoricával kevert rozskenyér, 1 kilogram 55 fillér.

Cukor nagybani ára:

Németországban, hatósági ár júniusban, 100 kilogram	49.50 K
Magyarországban (szabad uzsora) 100 kilogram	89.90 K
(A fogyasztási adó mindkettőnél befoglaltatik.)	

A hus ára:

(A márkát kerek számban 120 fillérrel számítva.)

	Berlinben május 31-én	Budapest május 31-én
	100 kilogram ára	koronákban
Ökörhus, I. rendű	240—280	560—590
Ökörhus, II. rendű	216—240	500—540
Ökörhus, III. rendű	180—216	Nincs
Borjúhus, I. hizott	312—348	520—540
Borjúhus, II.	180—240	Eleje 440—500
Disznóhus, zsíros	331—398	400—400
Dán disznóhus	312—348	Vidéki 380—380

Látható, hogy Budapesten a marhahus nagybani ára minden minőségnél duplája a berlini áraknak, sőt ott a legolcsóbb minőségű marhahus kilója nagyban 180 fillér, nálunk ellenben 500 fillér, majdnem háromszorosa az ottaninak. A borjúhusnál is a budapesti ár majdnem duplája a berlininek.

A vendéglői koszt ára:

Hogy a vendéglői koszt mennyivel drágább nálunk, mint Németországban, erre nézve fölemlitem a berlini Kempinsky-féle nagyon jó hírű vendéglő május 26-iki étlapjának árait,

egybevetve két kevésbé elegáns budapesti vendéglő ugyanaz napj áráival:

Egy adag	Kempisskynél Berlin	Palacsánál Budapest	Keszeyné Rákóczi-ut
Rostélyos	M —.95 = 1.14 K	2.— K	2.— K
Borjucomb	M 1.50 = 1.80 K	2.10 K	2.20 K
Fiatal liba	M 1.50 = 1.80 K	3.50 K	3.50 K

Látható ebből, hogy a berlini polgári ember jóformán félannyi pénzért étkezhetik vendéglőben, mint a budapesti.

A Németország és Magyarország élelmiszer-árait az előbbi javára mutatókülönbség oka kizárólag az ottani céltudatosabb és demokratikusabb élelmiszerpolitika. Németország a háború kitörése után néhány nap múlva fölfüggesztette a gabonavámot, ami lehetővé tette a nagymennyiségű külföldi gabona, rizs és hús behozatalát. Nálunk a vám fölfüggesztése akkor történt, amikor már nem volt honnan és mit behozni. Nálunk csak akkor szabták meg a buzaárát, amikor a buza ára az 50 korona felé haladt. Minden szolgabíró tetszése szerint becsátott ki élelmiszerkiutalási tilalmat, minek folytán a városok lakossága élelmiszerekben szűkölködik és előfordulhat az, hogy például Budapesten június 7-én egyetlen darab hagymáért 40 fillért fizettek a vásárcsarnokban. Ugyanígy a helyzet Ujpesten is, mert a hatóság csak azt bünteti, aki magasabb árat kér, mint a budapesti vásárcsarnok árai.

Ismerteti ezután az öttagú munkácsalád heti élelmének költségében beállott több mint 100 százalékos emelkedését a Népszava kimutatásai alapján.

Rövid idő múlva ismét megpendül a kasza és ha országos intézkedéssel nem rendszabályozzák meg az úszorát, akkor az ország megint ki lesz téve annak, hogy az élelmiszert eldugdossák. Talpra kell állanunk és legyen Ujpest városáé a dicsőség, hogy a magyar városok élén haladva, országos akcióval járuljon hozzá, hogy a lakosságot a nyomortól, a szenvedéstől megmentsük.

Az indítvány

szövege a következő:

1. Megállapítja a közgyűlés, hogy a háborús viszonyok közepette a helyi hatóságok intézkedései nem elégségesek és nem alkalmasak az élelmiszerek indokolatlan áremelkedésének megállítására, a megfelelő beszerzési ár megállapítására és szabályozására, valamint a lakosságnak megfelelő áru és mennyiségű élelmiszerekkel való ellátására. Csak országosan lehet az élelmiszer kérdését megfelelően rendezni.

2. Ezért elhatározza a közgyűlés, hogy küldöttséggel fordul a magyar királyi kormányhoz, ahol az élelmiszer kérdésének országos szervezését és a következő intézkedések megtételét kéri:

a) a lisztellátás államosítandó. Az egész gabonatermelést hatósági áron a kormány foglalja le és pedig a jelenlegi nem indokolt árnál métermázsánként legalább is 10 koronával olcsóbb áron. A helyi szétosztást a helyi hatóság intézze;

b) a többi élelmicikkeknél országos hatósági árszabással állapíttassanak meg az árak;

c) meg kell szabni a termelőnek fizetendő nagybani árat;

d) meg kell szabni a fogyasztó által fizetendő detail árat oly módon, amely a szállítási és kezelési költségen fölül szerény polgári hasznot biztosít, hogy a termelőnek és kereskedőnek érdekében álljon az árut a fogyasztási piacokra szállítani;

e) az oly cikkeknek, amelyek minőségbeli különbség, romlandóság vagy a fogyasztás esélye miatt állami monopóliumra nem alkalmasak, a városi hatóság feladata legyen, hogy készletek fölhalmozása által az élelmiszer biztosítsák és a hatósági árszabás ellenére mutatózó visszaéléseket közvetlenül a fogyasztó közönség számára történő árusítással meggátolják;

f) az élelmiszer intézésére a bizottságok helyett kormánybiztos küldendő ki. Élelmiszer szempontjából az ország nagyobb körzetekre osztandó föl, amelyek élén egy-egy körzeti kormánybiztos álljon. Az élelmiszer és árszabás általános elveinek megszabására egyetlen országos központi bizottság alakíttassék, amelybe bevonandók a fogyasztás megbízottai és az élelmiszeri szakemberek. A már működő helyi bizottságok tanácsadói és véleményezői tekintetben a helyi hatóság segítségére szolgálhatnak;

g) a husellátás ugyanilyen elvek szerint intézendő: az állatok kivételét engedélyhez kell kötni, a kivétel folytán előidézett árfölhajlás megállítására. Szükséges a házinyulenyésztés fölkarolása és a vadászat rendszeres folytatása, a husfogyasztást terhelő adók elengedése és a hetenkint kétszeri husállomány elrendelése;

h) a tejhiány okainak lehető megszüntetésére a közlekedési zavarok kiküszöbölésére intézkedés teendő: szükséges a luxustejfogyasztás korlátozása, a kávéházak, cukrászdák és tejcsarnokok uzsonnafogyasztásának eltávolítása. A gyermekek részére tejjegyeket kellene kiállítani és csak a gyermekek tejszükségletének ellátása után legyen szabad felnőttek és nyilvános üzemek részére tejet eladni;

i) a cukor árának olcsóbbá tételére szabja meg a kormány a cukor hatósági árát és engedje el ideiglenesen a cukor fogyasztási adóját;

j) a szeszfőzést el kell tiltani, kivéve az ipari célokat szolgáló szeszfőzést és az élesztőgyártó szeszgyárakat.

3. A közgyűlés elhatározza, hogy a kormányintézkedés megtételéig a városi hatóság hatáskörébe eső intézkedések megtételére a város polgármesterének megbízást ad.

4. Megkeresi a közgyűlés az ország valamennyi törvényhatósági joggal fölruházott és rendezett tanácsú városát, hogy hasonló értelembe határozzanak és a határozatokat maguk is küldöttséggel hozzák a kormány tudomására.

Nagy eljenzéssel fogadta a közgyűlés Miklós elvtárs indítványát és a polgármester az ülést 10 percre föl függesztette.

II. Maximális árak.

Budapesten.

A főváros vásárcsarnokainak igazgatósága csütörtökön közzétette a maximális árakat. Aki ezeket áthágja, azt 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénz-bírsággal lehet sújtani. Az árszabásnak súlyos hibája, hogy majdnem minden cikknél két árat állít föl és e határok között szabad játékot enged az úszorának. Másik súlyos hiba, hogy a tejről és tejtermékekről szó sincsen benne. Hogy az árak magasak? ... erről ne is beszéljünk.

Baromfi: a) Élő: Csirke rántani való egy pár 380—480, csirke sütnivaló egy pár 480—600, tyúk hazai egy pár 600—900, ruca hizott egy pár 800—1000, ruca sovány egy pár 600—800, lud hizott egy pár 2500—5000, lud sovány egy pár 1000—2000. b) Tisztított: Csirke fánál rántani való egy darab 200—300, csirke sütnivaló egy darab 240—400, tyúk egy darab 400—600, ruca hizott egy kilogramm 300—400, liba ujdonság, egy kilogramm 340—420, lud hizott egy kilogramm 320—380, ludmáj, nagy, egy kilogramm 600—700, ludmáj, kicsiny, egy kilogramm 400—560, ludaprólék egy darab 200—280, ludháj, tiszta egy

kilogram 500—640, ludháj, vegyes, egy kilogramm 440—500.

Liszt- és kenyérműek. Tarhonya, tojásos egy kilogramm 150—160, tarhonya, tojás nélkül, egy kilogramm 130—150, levestésza egy kilogramm 130—1600.

Száraz főzelék. Arpakása (gersli) egy kilogramm 100—130, arpakása (gersli) egy liter 60—80. Tojás. Friss tojás, teatojás, egy darab 15—16, friss főztojás egy darab 13—14, friss tojás, teatojás, 14 darab 200, friss tojás, főztojás, 16 darab 200.

Zöltség, Sárgarépa, ujdonság egy köteg 2—14, petrezselyem, ujdonság egy köteg 2—10, zeller, ujdonság egy darab 2—3, kalarabé elsőrendű egy darab 4—6, kalarabé másodikrendű egy darab 2—4, kapor egy csomó 1—2, metélő hagyma egy csomag 1—2, vöröshagyma idej apró egy csomó 3—10, vöröshagyma idej nagy egy csomó 10—40, vöröshagyma mult évi egy kilogramm 150—170, fokhagyma idej egy köteg 2—4, fokhagyma mult évi egy kilogramm 150—180, kelkáposzta elsőrendű egy darab 10—14, kelkáposzta másodikrendű egy darab 4—8, fejes saláta elsőrendű egy darab 3—6, fejes saláta másodikrendű egy darab 1—2, burgonya, ujdonság egy kilogramm 20—30, burgonya rózsá, hazai, régi egy kilogramm 16, burgonya sárga, hazai, régi egy kilogramm 18, burgonya fehér, hazai, régi egy kilogramm 10, retek, nyári egy darab 2—6, ugorka nagy, salátának egy darab 30—50, tök, hazai egy darab 30—60, zöldborsó, hüvelyes egy kilogramm 40—70, zöldborsó, kifejtett egy kilogramm 90—140, zöldborsó, kifejtett egy liter 60—90, zöldbab, ujdonság, hüvelyes egy kilogramm 60—120, virágkel (karfiol) nagyfejjű egy darab 40—60, virágkel (karfiol) kisfejjű egy darab 20—40, torma, nürnbergi elsőrendű egy gyökér 20—40, torma, hazai, kicsi, erős egy gyökér 4—10, sóska egy kilogramm 20—50, paraj (spenót) egy kilogramm 40—60, savanyított káposzta egy kilogramm 30—50, savanyított répa egy kilogramm 30—50.

Gomba. Ehető tinóru egy kilogramm 200—300, tömör csiperke (Champignon) egy kilogramm 300—500, szegfűgomba egy kilogramm 150—200.

Gyümölcs: cseresznye, fekete lágy egy kilogramm 30—70, cseresznye, piros ropogós egy kilogramm 80—140, cseresznye, piros lágy egy kilogramm 30—70, meggy, hólyagos egy kilogramm 40—100, pöszmete (egres) egy kilogramm 20—40, eper erdei egy kilogramm 120—180, eper erdei egy liter 80—100, eper kertü nemesített egy kilogramm 50—120, ribizke egy kilogramm 40—80.

Fűszer és egyéb. Cukor, süveg egészben egy kilogramm 24, cukor, süveg kimérve egy kilogramm 28, cukor, kocka dobozban egy kilogramm 96, cukor, kocka kimérve egy kilogramm 95, petróleum elsőrendű egy kilogramm 64—90, petróleum elsőrendű egy liter 56—80, petróleum, közönséges egy kilogramm 60—76, petróleum közönséges egy liter 52—72, só egy kilogramm 28, jég a gyárban eredeti tömbökben legalább is 25 kilogramm vételnél egy métermázsá 250, jég ugyanígy házhoz szállítva egy métermázsá 350, jég a kiseladásnál egy kilogramm 4.

Kassán

a következő maximális árak vannak érvényben:

	Kor.
Bélszín (pecsenyehus) 1 kgr.	4.—
Tisztított bélszín (pecsenyehus) 1 kgr.	5.—
Marhahús hátulja piacón 1 kgr.	3.60
Marhahús eleje piacón 1 kgr.	3.40
Marhahús hátulja mézarszékben 1 kgr.	3.80
Marhahús eleje mézarszékben 1 kgr.	3.60
Borjúhús 1 kgr.	3.50
Sertéshús 1 kgr.	3.60
Nyers sonka 1 kgr.	3.60
Juhhús 1 kgr.	2.—
Sertésháj 1 kgr.	4.20
Disznózsír olvasztva (piacón) 1 kgr.	4.60
Disznózsír olvasztva (üzletben) 1 kgr.	4.80
Nyers szalonna 1 kgr.	3.80
Füstölt szalonna 1 kgr.	4.—
Füstölt hús 1 kgr.	4.60
Nyers kolbász 1 kgr.	3.60
Füstölt kolbász 1 kgr.	4.20
Virsli 1 pár (5 dkg. sulyban)	—14
Szalvaládé 1 drb (5 dkg. sulyban)	—14
Frankfurti virsli 1 pár	—28
Füstölt sonka nyersen 1 kgr.	4.44
Füstölt sonka főzve, kicsinyben 1 kgr.	8.—
Disznósajt 1 kgr.	3.—
Vegyes kolbászfélék (hideg főlv.) 1 kgr.	4.40
Tepertő 1 kgr.	2.80
Kenyer 1 kgr. (kicsinyben)	—56
Kenyer 1 kgr. (nagyban)	—54
Zsemle és kifli 1 drb (5 dkg. sulyban)	—06
Burgonya 1 kgr. (kicsinyben)	—10
Borsó (száraz) 1 kgr.	1.80
Bab (száraz) 1 kgr.	1.10
Teljes tej 1 liter (piacón)	—28
Teljes tej 1 liter (tejesarnokban)	—30
Lefőltözött tej 1 liter	—20
Tejszín (édes tejföl) 1 liter	1.—
Savanyu tejföl 1 liter	1.—
Vaj 1 kgr. (piacón)	4.—, 4.20
Vaj 1 kgr. (üzletben, tejesarnokban)	4.40, 4.50
Tekénturó 1 kgr.	—50
Tojás 1 drb	—10
Tyúk 1 drb	4.—, 5.—
Csirke 1 pár (rántani való)	3.—
Csirke 1 pár (sütni való)	4.—, 4.50
Kacsa (idei) 1 pár	5.—
Liba (idei) 1 darab	5.—
Tisztított liba 1 kgr.	4.20
Fejes saláta 1 drb	—07
Zöldbab 1 kgr.	1.—